

Preek over 1 Tessalonicenzen 2

- Schildwolde 12 mei 2019
- Kees van Dusseldorp

Thema: Moederliefde bij Paulus?

Liturgie:

votum en groet

NLB 23c *Mijn God, mijn herder*

wetslezing

Ps.5:1,3,5,9 [Wiekslag 4-8]

gebed

nieuw lied **

inleiding 1 Thessalonicenzen **

lezen: 1 Thes.2:1-12

Ps.131

preek 1 Thes.2:7

NLB 912 *Neem mijn leven, laat het Heer*

gebed

Opw.436 [Wiekslag] *Onze Vader*

collecte

Ps.134

zegen

Gemeente van Jezus Christus,

Een van de studenten had een eindscrip­tie geschreven. In het voorwoord schreef hij: “Het was echt een hele bevalling. Wat heb ik zitten puffen en zuchten om deze scrip­tie geboren te laten worden! Nu ik het resultaat zie, wil ik de moeite snel vergeten. Want ik ben er trots op en blij mee!”

Bij de presentatie vertelde hij, dat hij deze passage graag wilde intrekken. Hij had hierover ruzie gehad met zijn vrouw. Ze had de scrip­tie gelezen toen hij die ingeleverd had. Ze was boos over de vergelijking. ‘Wat weet jij nu van een bevalling! En van de pijn van weeën! Je bent een man! Praat over zaken waar je verstand van hebt!’

Ik denk niet dat de student deze vergelijking nog een keer gebruikt.

Vanmorgen heb ik als titel boven de preek gezet: de moeder­liefde van Paulus. Dat lijkt drie keer fout. a. Wat weet iemand als Paulus nu van moeder­liefde? Hij is een man. Voor zover wij weten is hij niet eens vader geworden, Bovendien staat Paulus nu niet bepaald bekend als iemand die met gevoel en emotie kan schrijven: zijn brieven zijn vaak best betogend. En b. Hoe zou ik iets over moeder­liefde kunnen zeggen? Ook ik ben een man. En ik moet eerlijk zeggen: als ik op internet lees over moeder­liefde, kom ik van alles tegen, wat ik inderdaad lang niet allemaal kan invoelen. Ik ben duidelijk geen moeder, denk ik dan. En dat was me in de praktijk ook al wel duidelijk geworden. Hoe zou ik er iets over kunnen zeggen, zonder de plank mis te slaan? En c. iets zeggen over moeder­liefde is sowieso al ingewikkeld. Omdat ook pijnlijke ervaringen bestaan, onvervulde verlangens zijn en de pijn van moeder­liefde die wordt afgewezen.

**

Toch schrijft Paulus over moeder­liefde. ‘Wij zijn u tegemoet getreden met de tederheid van een voedster die haar eigen kinderen koestert.’ Een voedster is iemand die voor baby’s zorgt, niet alleen haar eigen, maar ook die van anderen. Maar haar eigen kinderen hebben natuurlijk een speciaal plekje. Paulus schrijft over moeder­liefde, over tederheid, genegenheid en koestering. Hij vergelijkt zijn eigen gevoelens met dat overweldigende gevoel van liefde die een moeder voelt voor haar kleine kind.

Natuurlijk gaat er het nodige fout in die moeder­liefde. Niet bij iedere moeder is die goed ontwikkeld. Misschien ben je moeder, maar heb je helemaal geen bijzonder gevoel. Misschien heb je ervaring met ongezonde uitingen van moeder­liefde, die verstikkend of claimend waren. Misschien heb je geen moeder­liefde gehad, omdat je niet bij je eigen moeder kon blijven, of omdat je moeder jong is overleden. Maar zonder romantisch te doen: moeder­liefde is voor de meeste moeders een bijzondere kwaliteit, een gevoelige intuïtie en levenslang gevoel. Het is voor de mensheid een onmisbare kracht. En het is voor ieder mens een belangrijke basis. Als je geen moeder­liefde hebt gekend, is het lastiger om balans te vinden in je leven.

Maakt Paulus een goedkope vergelijking door zijn eigen gevoel voor de mensen in Tessa­lonica te vergelijken met moeder­liefde? Moet hij als man dat gewoon niet doen? En kan ik het praten over moeder­liefde beter overlaten aan een vrouw die weet wat het is? Op zich wel, tenzij... Tenzij Paulus dit met opzet doet. Tenzij hij wél weet wat hij schrijft. Tenzij hij – door de Heilige Geest geleid – de diepe kracht van de moeder­liefde kent en bewust gebruikt om zijn eigen gevoel te beschrijven. Misschien is hij niet zo ongevoelig en rationeel als veel bijbellezers denken.

Als ik er nu eens vanuit ga dat Paulus weet wat hij zegt als hij zijn gevoel omschrijft als een soort moederliefde, dan wordt het een heel ander verhaal. Dan kijken we hem in het hart. Dan krijgen we zicht op wat hem drijft. Dan zoekt hij juist het diepste van zijn verlangens. Welk gevoel zit er achter zijn woorden, met welke passie gaat hij steeds weer door? Dan komen we bij de kern waar het om gaat. En niet alleen bij hem, maar – en hierin is hij een belichaming van Jezus Christus – waar het de Heer om gaat. Waar draait het nu om in het christelijk geloof? Wat staat er op het spel in de kerk? Waarom gun je het ook een ander, dat hij of zij Jezus leert kennen? Waarom bid je voor je kinderen, voor je vrienden, voor je collega's, voor gemeenteleden? Waarom zet je je voor een ander in, laat je iemand delen in je geld, je gaven of je tijd? Waarom bemoedig je de een en bevraag je de ander? Dat is de vraag naar het hart. Niet iedereen praat daar even gemakkelijk over. Maar als Paulus iets wat van laat zien, is het meer dan de moeite waard om daar goed naar te kijken. Omdat we iets van de Heer zien. Hoe Hij in mensen werkt. Hoe Hij tussen de mensen woont.

**

Behalve de weerstand die we hebben overwonnen om te luisteren naar wat Paulus als man vertelt over zijn moederlijke gevoelens, moeten we ook een stukje schroom overwinnen. Het is een heel persoonlijk en intiem stukje in deze brief als Paulus vertelt welke warme gevoelens hij voor de mensen in Tessalonica heeft. Wat hebben wij te maken met de gevoelens van Paulus? Het zal vast mooi geweest zijn voor de Tessalonicenzen om te horen dat Paulus een grote genegenheid voor hen voelde. Hoewel: als iemand tegen mij zou zeggen dat hij een soort moederliefde voor mij voelt, zou ik daar niet direct blij van worden. Maar misschien zegt dat ook wel iets over mij. Maar in ieder geval is dit iets in de relatie tussen Paulus en de mensen daar-en-toen. En moet ik erover nadenken op welke manier dit betekenis heeft voor mijn leven hier-en-nu.

Daar komt nog iets anders bij. Het lijkt alsof Paulus zichzelf een beetje aan het verdedigen is. Blijkbaar spreken sommige mensen in Tessalonica op een vervelende manier over Paulus. Alsof hij op eigen eer uit was. Alsof hij zijn eigen overtuiging probeerde door te drukken. Alsof hij rijk wilde worden door van zijn volgelingen op den duur geld te vragen. Alsof hij een dubbele agenda zou hebben. Aardig zolang je het met hem eens bent. Zulke voorgangers zijn er. Niet alleen in de kerk trouwens. Maar ook volksleiders, politici, zogenaamde wetenschappers. Enig gezond wantrouwen is niet verkeerd. Als je je maar niet afsluit voor anderen.

En tegelijk: zulke lasterpraat wordt ook gemakkelijk verteld. Vooral als je het niet met iemand eens bent. Dan zeg je: joh, hij praat zoveel, omdat hij zich belangrijk voelt. Dat zit ook echt in zijn familie, die het vroeger hier voor het zeggen had. Of je zegt: joh, zij zegt wel dat ze het beste met je voor heeft. Maar ondertussen probeert ze je toch voor haar karretje te spannen. Of je zegt: zie je wel: de minister, de regering: ze laten zich alleen maar leiden door hun eigen belangen. Door de belangen van de grote bedrijven. Je gelooft niet dat zij het eerlijk meent? Dat hij je echt belangeloos helpt? Zo luister je met een negatief script. En je probeert dat ook een ander op te leggen.

**

Dat overkwam Paulus. Via Timoteüs hoorde hij de verhalen die over hem verteld werden. Hoe mensen van buiten de gemeente hem zwart probeerden te maken. Omdat men

zijn boodschap van het evangelie weigerde te accepteren. Omdat ze daar boos over werden. Het gevoel hadden dat de prediking van Paulus aan hun eigen overtuigingen knaagde. Dat klopt inderdaad wel. Want het evangelie legt altijd dynamiet onder menselijke overtuigingen en theorieën. De verlossing door Jezus Christus staat altijd haaks op wat mensen zelf bedenken en optuigen. De gemakkelijkste manier om dat van je af te houden is om de boodschapper zwart te maken. Zoals dat nog steeds gebeurt: Moet hij mij vertellen wat ik moet doen? Laat hij eerst naar zichzelf kijken! Hij zit zo star in, dat moet je snel langs je heen laten glijden. Of: hij is zo rekkelijk, bij hem kan altijd alles, aan hem heb je niets. Hier, je kunt beter dit artikel lezen. Naar die dominee luisteren. Moet ik naar haar verhaal luisteren wat zij heeft meegemaakt? Maar zij maakt het altijd veel mooier dan het is: je moet het wel met een schepje zout nemen. Of: zij praat altijd zo gelovig, dat is niet realistisch.

Maak de boodschapper zwart, en je kunt je van zijn of haar boodschap afmaken. Dat is de reden dat Paulus kiest voor een heel persoonlijke, open en kwetsbare brief. Hij laat in zijn hart kijken. Hij vertelt over zijn diepste motieven. Hij herinnert zijn lezers aan de feiten: 'Jullie weten toch hoeveel strijd er was in die weken? Jullie weten toch dat wij ons niet lieten tegenhouden door bedreigingen en mishandelingen? Omdat het ons ging om het evangelie van God! Jullie weten toch hoeveel geduld en liefde we hebben laten zien? Hoe we ons ingezet hebben? Hoe we ook scherp konden zijn in onze woorden? Omdat het ons ging om het evangelie van God! Zodat ook jullie tot het Koninkrijk van God konden komen.'

Zo vertelt Paulus openhartig over zijn gevoelens voor de gemeente. 'Wij houden van jullie, zoals een moeder van haar kinderen houdt. We voelen een warme genegenheid voor jullie. Jullie zijn ons zo ontzettend dierbaar geworden. We verlangen er heel erg naar om jullie weer te zien.' Paulus schrijft dit niet om zichzelf te verdedigen. Maar om te voorkomen dat mensen hun behoud verspelen. 'Luister niet naar de roddel en laster. Ga niet mee in de frames die anderen proberen. Ik ben uit liefde voor jullie gekomen en heb met genegenheid voor jullie gewerkt. Niet omdat ik zo goed ben. Maar omdat ik een geweldige boodschap had. Over Gods liefde. Omdat God mij liefde voor jullie in het hart heeft gegeven. Dat voelden we toen we bij jullie waren. Zo hebben we jullie benaderd. God weet dat onze motieven zuiver waren. En dat we biddend onder jullie gewoond en gewerkt hebben.'

**

Weet je wat ik eigenlijk eerst kwijt moet bij dit persoonlijke inkijkje dat Paulus geeft in zijn hart? Dat ik eigenlijk best onder de indruk ben van wat God met een mens doet. Paulus is echt geraakt en veranderd door zijn geloof in Jezus Christus. Het is bij hem niet alleen een theorie, een levensovertuiging. Maar het bezielt hem echt. Hij leeft ervan! Ik denk dat je het aan zijn ogen kon zien. Aan zijn stem kon horen. Aan zijn inzet kon merken. Dat hij werkelijk van zijn hoorders hield. En vanuit zijn liefde zocht naar de juiste woorden en de juiste beslissingen om hen vertrouwd te maken met het ware leven.

Wat doet Gods liefde met een mens? Het maakt je dankbaar. Ook al zijn er misschien nog zoveel wensen en beperkingen. Het maakt je verwonderd. Ook al heb je te maken met zoveel onrecht en teleurstelling. En het maakt je liefdevol. Ook als je iemand nauwelijks kent, of als een ander stug overkomt, of juist heel ongeremd reageert.

Paulus spreekt van moederlijke gevoelens voor de gemeenteleden in Tessalonica. Genegenheid, tederheid, geduld en liefde. Zo dringt het evangelie door in het hart. Hoe sterk is de Heilige Geest, dat een mens echt veranderen kan! Daarin lijkt Paulus op Jezus Christus zelf. Die de zondaars liefhad. Niet alleen de fatsoenlijke mensen, maar juist ook de randfiguren, de verstotenen, de zieken en gebrokenen, de bezetenen en besmettelijken. Het hart van Jezus ging naar hen uit. En dat wisten ze, voelden ze en accepteerden ze.

In het spoor van die liefde van Christus, kan ook het hart van een christen vollopen met liefde voor anderen. Vol van de Geest van Christus. Dat is geen lievigheid. Het is soms een harde strijd om geen afstand te houden, om onrecht niet als muur te gebruiken, om ruimte te geven aan iemands eigen tempo en beslissingen. Om geen lievelingetjes te hebben, maar liefde te voelen voor ieder mens die je ontmoet. Die tederheid, waar Paulus over schrijft, is de meeste mensen niet van nature gegeven. Zachtmoedigheid, heeft Jezus dat genoemd. Het is een werk van Gods Geest. Maar dan is het er ook! Tegen de hardheid van de maatschappij. Tegen het egoïsme van de samenleving. Tegen de vrijblijvendheid van ieder zoekt het zelf maar uit, staat de bewogenheid, de genegenheid, de liefde die God door zijn Geest geeft.

Die liefde is niet alleen een warm gevoel, maar geeft ook een nieuwe houding. Je moeder ziet je tekorten waarschijnlijk prima. Maar geeft je toch een knuffel als je bent vastgelopen. Haar betrokkenheid kan haar scherp maken. Als je moeder ziet dat jouw rijgedrag of jouw drinkgedrag riskant is voor jezelf of voor een ander, dan waarschuwt ze je daarvoor. Misschien vanuit eigen ervaring. Als jouw moeder denkt dat een horrorfilm niet goed voor je is, dan zal ze je dat uitleggen. En – afhankelijk van je leeftijd – zal ze je het verbieden of afraden. Als jouw moeder iets tegenkomt in de winkel wat haar goed lijkt voor jou, dan zal ze aan je denken, misschien je een tip geven, of het zelfs voor je halen.

Die natuurlijke liefde van een moeder voor haar kind, dat wordt voor een christen een gevoel voor ieder mens die je tegenkomt. Voor wie leeft van Gods genade. Wonderlijk hoe de liefde van Christus voor mij, mijn liefde voor een ander kan worden. Zo diep dringt het evangelie door in een mens. Zo werkt Gods Geest in op een mens. Aan God de eer voor het geschenk van de liefde. En aan ons de taak om in die liefde te leven en te werken.

**

Paulus geeft een persoonlijk en intiem inkijkje in zijn hart. Door te vertellen wat zijn gevoel is richting de Tessalonicenzen. Met wat voor houding hij onder hen gewerkt heeft. Hij is zo openhartig over zijn diepste drijfveren om de laster tegen te spreken dat hij een egoïstisch en zelfgericht mannetje is. Hij is een christus-gericht mannetje, een met liefde vervuld persoon. Gericht op het heil van de mensen.

Mooi om te zien hoe de liefde voor de Heer Jezus Christus ook een christen kan vullen. Dat is goud waard in het leven binnen Gods Koninkrijk. Het tekent de houding om een ander te benaderen.

Want dat is het effect. Paulus is heel persoonlijk over zijn motief. Het is een motief onder zijn handelen. Onder de houding waarmee hij de mensen in Tessalonica benaderde. Hij vertelde hen over Jezus Christus, omdat hij van hen hield. Hij luisterde naar hun vragen, naar hun tegenwerpingen, naar hun twijfels en nam die serieus. Hij legde hun de dingen

tien keer uit, wees hen aan waar hun weerstand vandaan kwam, vertelde over verlossing en vrede in Jezus Christus en een verrijkt en goed leven door de Heilige Geest.

De houding die Paulus laat zien, is niet alleen belangrijk voor mensen die net als hij, zendingelingen en evangelisten zijn. Of, als je het wat breder maakt, die predikant, ouderling of diaken zijn. Het is een effect van Gods liefde in iedere christen. Om een ander in liefde te benaderen. Liefde die erop gericht is om een ander verder te brengen in het leven met Christus. Soms heb je daar een bijzondere taak in. Als opvoeder, als leerkracht, als ambtsdrager, als jeugdleider, als mentor of catecheet. Maar altijd heb je daar een algemene taak in. Dat je – blij met wat je zelf van de Heer hebt ontvangen – het een ander gunt dat hij het leven leert kennen, dat zij meer genieten kan van Gods aanwezigheid, dat hij zijn schadelijke overtuigingen loslaat, dat zij haar slechte gedrag bijstelt.

Als je liefde voor een ander voortkomt uit Gods liefde voor jou, dan is het een gerichte liefde. Die op geestelijke manier naar de ander kijkt: wat heeft hij nodig om met Christus te leven. Wat kan ik haar zeggen om iets van de Heer aan haar door te geven? Want alleen in de Heer gaat het leven open.

**

Wat Paulus ons duidelijk maakt, is dat zoiets niet alleen met woorden gebeurt. Niet alleen met onderwijs dat inhoudelijk klopt. Maar dat heel je leven in het geding is. Zijn vergelijking met moederliefde maakt dat duidelijk. Een houding van echte genegenheid en aandacht. Paulus vult dat nog aan.

Hij wijst niet alleen op zijn houding, maar ook op zijn praktijk. ‘Wij waren niet alleen bereid u te laten delen in Gods evangelie, maar ook in ons eigen leven’, schrijft hij. ‘Jullie mochten delen in ons leven’. Paulus schermde zijn leven niet af, maar liet de mensen toe. Ze mochten zien hoe hij leefde. Hoe hij zelf werkte voor de kost. Ze mochten zijn gereedschap lenen, van zijn vakbekwaamheid profiteren, zijn hulp vragen. Ze mochten ook delen in zijn verdriet, zijn teleurstellingen, zijn zorgen en zijn vreugden. Want Paulus wist, net als wij, dat je geloof alleen geloofwaardig is, als het klopt met je praktijk, je leven. ‘Jullie mochten delen in ons leven.’ Dat sprak voor hem vanzelf. Hij was publiek bezit. Een open boek. Paulus hield zijn privéleven niet op afstand. Hij was mens onder de mensen. Liet hen toe in zijn leven. En begaf zichzelf in hun leven.

Zijn houding was die van een moeder. Zijn levenspraktijk van een mens onder de mensen. ‘En wij spraken tegen jullie als een vader tegen zijn kinderen. Wij coachten jullie met wijsheid en duidelijkheid. We bemoedigden waar dat nodig was en spoorden aan waar we dat belangrijk vonden’. Als een moeder, als een medemens, als een vader. Een mooie drieslag. Zo typeert Paulus zijn zijn onder de Tessalonicenzen. Zijn omgang met mensen. In de ruimte van de liefde van God. Namens de Heer. Vanuit zijn Geest. Gericht op zijn heil.

**

Moederliefde bij Paulus? Wat moet jij ermee?

Laat het je tot verwondering brengen. Dat God een mens zo vullen kan met zijn liefde. Wees dankbaar voor de liefde die een ander jou bewijst. Haar zorgzaamheid, wijsheid, aanwezigheid, hulp. Ook als dat met zwakheid of gebrekkig vorm krijgt. Zijn intentie om jou te laten delen in het vrije en goede leven met God. Ook als dat er minder handig

wordt gebracht. Beroof jezelf niet van dat evangelie door negatieve gedachten over een ander. Maar ontvang uit Gods hand het goede wat Hij wil geven. Er staat wat op het spel!

Moederliefde bij Paulus? Wat moet jij ermee?

Laat het je tot gebed brengen. Of de Geest ook jou willen vullen met zijn liefde. Dat je bereid bent om je te bekeren van je zelfgerichtheid en je Christus-gericht wil maken. Om de Heer in jouw hart en leven ruimte te geven. Zodat jij op je eigen plaats christen kunt zijn. Niet alleen maar een getuige van de Heer. Maar een belichaming van de Heer. Omdat Hij ervoor kiest door jouw liefde, jouw houding, jouw daden en jouw woorden zich ook aan andere bekend te maken.

Moederliefde bij Paulus? Wat moet jij ermee?

Laat het je tot aanbedding brengen. Voor de Heer Jezus Christus, op wie iedere christen een venster is. Van zijn moederliefde, van zijn mede-mens zijn, van zijn vaderlijke wijsheid. Aanbedding leidt tot toewijding. Laat je vullen en drijven door zijn Geest. Voor jezelf, voor je familieleden en vrienden, voor de kerk en voor ieder die je ontmoet of over wie je hoort. Open je hart voor de Heer. En ontdek hoe je hart zich dan ook opent voor een ander. Om hem of haar mee te nemen in het rijke, vrije leven met God.

Amen